

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 28.8.2009
COM(2009) 440 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Europeana - τα επόμενα βήματα

SEC(2009) 1124

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Euroreana - τα επόμενα βήματα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Euroreana – η επιγραμμική βιβλιοθήκη, μουσείο και αρχείο της Ευρώπης – άνοιξε το Νοέμβριο του 2008, ως μέρος της πρωτοβουλίας της Επιτροπής για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες, με στόχο να καταστήσει την πολιτιστική και επιστημονική κληρονομιά της Ευρώπης προσβάσιμη σε όλους στο Διαδίκτυο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο¹ και το Συμβούλιο² τόνισαν τη σημασία της Euroreana για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς των κρατών μελών στο Διαδίκτυο, όσο και για την παροχή πρόσβασης σε όλους στην εν λόγω κληρονομιά. Ταυτόχρονα, υπογράμμισαν το οικονομικό δυναμικό της επιγραμμικής διάθεσης των πολιτιστικών θησαυρών μας στο Διαδίκτυο ως πηγής για δημιουργικότητα και για νέα προϊόντα και υπηρεσίες σε τομείς όπως ο τουρισμός και η μάθηση.

Το παρόν έγγραφο ατενίζει την επόμενη φάση ανάπτυξης της Euroreana και τον μελλοντικό προσανατολισμό της. Παραθέτει τις κύριες προκλήσεις για τα επόμενα χρόνια σε σχέση με 1) τον εμπλουτισμό του περιεχομένου της Euroreana με υλικό - τόσο κοινής χρήσης όσο και προστατευόμενο από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας - της υψηλότερης ποιότητας και συνάφειας για τους χρήστες και 2) ένα μοντέλο βιώσιμης χρηματοδότησης και διαχείρισης. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι η Euroreana και οι σχετικές πολιτικές για την ψηφιακοποίηση, την επιγραμμική προσβασιμότητα και την ψηφιακή διαφύλαξη προσδίδουν στον ευρωπαϊκό πολιτισμό διαρκή προβολή στο Διαδίκτυο και καθιστούν την κοινή και διαφοροποιημένη κληρονομιά μας αναπόσπαστο μέρος της πληροφοριακής υποδομής της Ευρώπης για το μέλλον.

Προκειμένου να συγκεντρωθούν στοιχεία σχετικά με τον καλύτερο τρόπο για την επίτευξη του στόχου αυτού, η Επιτροπή δρομολογεί διαβούλευση με βάση σειρά ερωτήσεων που περιλαμβάνονται στο υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση. Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με οποιοδήποτε ή όλα τα ερωτήματα, έως τις 15 Νοεμβρίου 2009.

¹ Ψήφισμα του Κοινοβουλίου για την πρωτοβουλία «i2010, προς την ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη» 27.9.2007.

² Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 20 Νοεμβρίου 2008 για την Euroreana, ΕΕ C 319 της 13.12.2008, σ.18.

2. EUROPEANA: ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

2.1. Το πολιτικό πλαίσιο

Η πρωτοβουλία i2010 για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2005. Βασίστηκε σε προηγούμενες δραστηριότητες που είχαν χρηματοδοτηθεί από την Επιτροπή με σκοπό την επιγραμμική διάθεση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης και ανταποκρίθηκε σε επιστολή (με ημερομηνία 28 Απριλίου 2005) έξι επικεφαλής κρατών και κυβερνήσεων προς τους προέδρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, με την οποία πρότειναν τη δημιουργία ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης.

Για το ευρύ κοινό, η Europeana είναι το πλέον απτό αποτέλεσμα της πρωτοβουλίας. Είναι ένα κοινό σημείο πρόσβασης σε ένα τεράστιο και αυξανόμενο μέρος του περιεχομένου που έχει ψηφιακοποιηθεί και που διατίθεται επιγραμμικά από πολιτιστικά ιδρύματα των κρατών μελών. Ωστόσο, η Europeana είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου: η δημιουργία και η ανάπτυξη της δεν θα ήταν δυνατή χωρίς συνεχείς προσπάθειες από τα κράτη μέλη για την ψηφιακοποίηση, την επιγραμμική προσβασιμότητα και την ψηφιακή διαφύλαξη. Η Επιτροπή έχει εργαστεί από κοινού με τα κράτη μέλη ώστε τα θέματα να λάβουν τη θέση τους στο πολιτικό θεματολόγιο και για να εξασφαλιστεί τη σύμπλευση των πολιτικών σε όλη την Ευρώπη. Το 2006, η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση³ με σειρά από συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, ενώ παρακολουθεί τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τη σύσταση και τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου, σε συνεργασία με ομάδα εμπειρογνομόνων από τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή διευκόλυνε επίσης την επίτευξη συναίνεσης μεταξύ των ενδιαφερομένων φορέων σε πρακτικές λύσεις για καίρια ζητήματα που αφορούν την επιγραμμική προσβασιμότητα πολιτιστικού και επιστημονικού υλικού. Το έργο αυτό οργανώθηκε μέσω της ομάδας υψηλού επιπέδου για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες, που συγκεντρώνει πολιτιστικά ιδρύματα, εκπροσώπους των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και των επιχειρήσεων τεχνολογίας, καθώς και πανεπιστημιακούς. Μεταξύ άλλων, κατέληξε σε έναν τύπο άδειας για την ψηφιακοποίηση εξαντλημένων έργων και ένα πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ εκδοτών και επιστημόνων για τη μέτρηση του αντίκτυπου της ανοικτής πρόσβασης στις επιστημονικές δημοσιεύσεις. Οι πολιτικές αυτές δραστηριότητες διέπονται από εκτεταμένες τεχνικές εργασίες που συγχρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα eContentplus, το πρόγραμμα ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας και το 7ο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα και την ανάπτυξη.

Η Europeana συμβάλλει στη διάδοση των πολιτισμών των κρατών μελών και αναδεικνύει τα κοινά στοιχεία τους, δίνοντας μεγάλη διαδικτυακή προβολή της πλούσιας και ποικιλόμορφης πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Αυξάνει τη σημασία των επιμέρους ψηφιακοποιημένων συλλογών προσφέροντας «εικονικές μόνιμες εκθέσεις» των έργων σε ολόκληρη την ήπειρο.

Ο ιστότοπος βοηθά επίσης στην εύρεση πληροφοριών σε διάφορες μορφές (κείμενο, ήχος, οπτικοακουστικά μέσα και εικόνα) και να συγκρίνει τις διαφορετικές σκοπιές για την κοινή μας ευρωπαϊκή ιστορία και κληρονομιά στις διάφορες χώρες.

³ Σύσταση 2006/585/EK για την ψηφιακοποίηση και την ψηφιακή διαφύλαξη, EE L 236 της 31.8.2006, σ.28.

Επιπλέον, η Europeana ενθαρρύνει και εστιάζει περαιτέρω πρωτοβουλίες ψηφιακοποίησης στα κράτη μέλη, παρέχοντας επισκόπηση του υλικού που έχει ήδη ψηφιακοποιηθεί και προβάλλοντας τα κενά στις προσπάθειες ψηφιακοποίησης σε ολόκληρη την Ένωση.

Η αξία της Europeana για τους χρήστες είναι ότι τους παρέχει τη δυνατότητα μέσα από μια μοναδική διεπαφή - και στη δική της μητρική τους γλώσσα - να εντοπίσουν ψηφιακό πολιτιστικό περιεχόμενο από αξιόπιστους πολιτιστικούς οργανισμούς σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, και να το χρησιμοποιήσουν για σκοπούς εργασίας, ψυχαγωγίας ή μελέτης.

2.2. Η τρέχουσα κατάσταση

Η Europeana παρέχει πλέον άμεση πρόσβαση μέσω μιας πολυγλωσσικής διεπαφής σε έναν μοναδικό πλούτο περισσότερων από 4,6 εκατ. ψηφιακοποιημένων βιβλίων, εφημερίδων, αποσπασμάτων ταινιών, χαρτών, φωτογραφιών και εγγράφων από ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες, αρχεία, μουσεία και οπτικοακουστικά αρχεία. Ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί ραγδαία στα επόμενα χρόνια. Το ζωνρό ενδιαφέρον του κοινού για την Europeana εκδηλώθηκε κατά την έναρξή της, το Νοέμβριο του 2008.

Επί του παρόντος, περισσότερα από 1000 πολιτιστικά ιδρύματα συνεισφέρουν περιεχόμενο στην Europeana (απευθείας ή μέσω φορέων συγκέντρωσης) ενώ περισσότερα από 150 ιδρύματα συμμετέχουν στο δίκτυο συνεργατών της. Αυτή η συνεργασία μεταξύ διαφόρων τύπων πολιτιστικών ιδρυμάτων που επιτυγχάνεται μέσω της Europeana είναι πρωτοφανής σε έκταση και σε δυνατότητες. Ο αυξανόμενος κατάλογος των πολιτιστικών ιδρυμάτων που προσφέρουν ώστε να καταστήσουν το περιεχόμενό τους προσιτό μέσω της υπηρεσίας, φανερώνει την ισχύ αυτού του δυναμικού και τη δέσμευση στο όραμα της Europeana. Η Europeana έχει βρει τον τρόπο να παρέχει άμεση πρόσβαση σε διάφορες πολιτιστικές συλλογές της Ευρώπης, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την ορατότητα αυτών των ιδρυμάτων για τον τελικό χρήστη. Η συνεργασία μπορεί να επεκταθεί και σε άλλες πρωτοβουλίες σε όλο τον κόσμο, όπως η παγκόσμια ψηφιακή βιβλιοθήκη.

Για την περαιτέρω ανάπτυξη της Europeana έχει εγκατασταθεί σχετική οργανωτική δομή. Ο ιστότοπος λειτουργεί σε καθημερινή βάση από το γραφείο της Europeana, που φιλοξενείται από την Εθνική Βιβλιοθήκη των Κάτω Χωρών. Η υπηρεσία επεκτείνεται ώστε να ανταποκριθεί στα καθήκοντα της διατήρησης και επικαιροποίησης του πρωτοτύπου που δρομολογήθηκε το 2008, και καταβάλλεται προσπάθεια για ευρύτερη διάδοση του ιστότοπου - Europeana 1.0 - το 2010.

Κατά τα επόμενα χρόνια ο ιστότοπος θα βελτιωθεί σταδιακά με νέες λειτουργικές δυνατότητες και υπηρεσίες και βελτίωση των ήδη υφιστάμενων. Βασικά θέματα που πρέπει να εξεταστούν είναι οι δυνατότητες αναζήτησης και διεπαφές. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης στην ανάπτυξη υπηρεσιών Web 2.0 για τη δημιουργία κοινοτήτων ενδιαφέροντος, καθώς και βελτίωση των πολυγλωσσικών χαρακτηριστικών. Ιδέες για τη βελτίωση του ιστότοπου προήλθαν από πρόσφατη έρευνα μεταξύ των χρηστών της Europeana, στην οποία απάντησαν περισσότερα από 3.000 άτομα, και η οποία περιλάμβανε θετικά σχόλια για την υπηρεσία. Με την αναβάθμιση του ιστότοπου, η Europeana θα συνεχίσει να λειτουργεί ως εργαστήριο για δοκιμή νέων ιδεών και αποτελεσμάτων της έρευνας. Απαιτείται περαιτέρω προβολή της Europeana ώστε οι πολίτες να ενημερωθούν για την υπηρεσία.

3. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ EUROPEANA

Μια προϋπόθεση για την επιτυχή περαιτέρω ανάπτυξη της Europeana είναι η αύξηση των συλλογών της. Στόχος της πολιτικής της Επιτροπής είναι το 2010 να φτάσει τα **10 εκατομμύρια αντικείμενα** προσβάσιμα μέσω του ιστότοπου. Ο αριθμός αυτός αναμένεται να πολλαπλασιαστεί τα επόμενα έτη.

Για την τροφοδότηση της Europeana απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες ψηφιακοποίησης σε ολόκληρη την Ευρώπη και προσθήκη μεταδεδομένων στα ψηφιακοποιημένα αντικείμενα, σύμφωνα με τα υψηλότερα πρότυπα. Η Επιτροπή ζήτησε επομένως από τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους σχετικά, και να εξασφαλίσουν ότι το ψηφιακοποιημένο περιεχόμενο μπορεί να γίνει εύκολα προσβάσιμο μέσω της Europeana, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία εθνικών ή θεματικών φορέων συγκέντρωσης υλικού.⁴

3.1. Τύποι περιεχομένου

Συνολικά, η συνεισφορά από τα διάφορα κράτη μέλη στην Europeana εξακολουθεί να είναι άνιση, όσον αφορά τόσο τον αριθμό των αντικειμένων όσο και τους τύπους υλικού (βλ. τμήμα 2 του υπηρεσιακού εγγράφου που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση). Είναι προφανείς οι σημαντικές προσπάθειες που έχουν καταβληθεί από τη Γαλλία για εμπλουτισμό της Europeana, με περίπου το 47% του συνόλου των ψηφιακών αντικειμένων. Ορισμένα άλλα κράτη μέλη συνεισφέρουν μόνο μερικά αντικείμενα. Η κατάσταση αυτή θα ισορροπήσει σταδιακά όσο θα εντάσσονται στην Europeana περισσότερες συλλογές από όλη την Ευρώπη.

Στην πρώτη αυτή φάση, ορισμένα κράτη μέλη (π.χ. Πολωνία, Ουγγαρία) συνέβαλαν κυρίως με βιβλία στην Europeana, ενώ άλλα κράτη μέλη (Φινλανδία, Λουξεμβούργο, Εσθονία) έχουν συγκεντρώσει τη συνεισφορά τους σε εφημερίδες και περιοδικά, είτε (στην περίπτωση της Ρουμανίας), σε εικόνες από μουσεία. Αυτό οδηγεί στην παράδοση κατάσταση όπου κλασικά έργα της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας είναι διαθέσιμα μέσω της Europeana σε μια σειρά από γλώσσες, αλλά όχι στην πρωτότυπη γλώσσα τους. Για παράδειγμα, θα βρείτε τα έργα του Γκαίτε στα γαλλικά, τα πολωνικά και τα ουγγρικά, αλλά όχι στα γερμανικά.

Η κατάσταση αυτή έχει προκαλέσει παρατηρήσεις και ερωτήματα από τους χρήστες. Η επιλογή του περιεχομένου που θα ψηφιακοποιηθεί και θα εισαχθεί στην Europeana καθορίζεται από τα κράτη μέλη και τα πολιτιστικά ιδρύματά τους, σύμφωνα με την εκάστοτε πολιτική τους για πολιτιστικά θέματα ή/και πληροφόρηση. Παρόλα αυτά, ενδέχεται να απαιτηθεί ιδιαίτερη προσπάθεια σε σχέση με συγκεκριμένες κατηγορίες υλικού ως ανταπόκριση στις προσδοκίες των χρηστών για το περιεχόμενο της Europeana.

3.2. Περιεχόμενο προστατευόμενο από πνευματικά δικαιώματα

Μία από τις βασικές προκλήσεις για την Europeana είναι να συμπεριληφθεί υλικό πνευματικής ιδιοκτησίας, έτσι ώστε να αποφευχθεί μια «μαύρη τρύπα στον 20ο αιώνα» - μια κατάσταση όπου είναι διαθέσιμο μέσω του Διαδικτύου πολύ πολιτιστικό υλικό προγενέστερο του 1900, αλλά πολύ λίγο από το πλέον πρόσφατο παρελθόν. Προς τούτο απαιτείται καλή συνεργασία μεταξύ πολιτιστικών ιδρυμάτων και δικαιούχων, με πλήρη τήρηση της νομοθεσίας πνευματικής ιδιοκτησίας. Η συνεργασία αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή

⁴ Ανακοίνωση «Η πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης με ένα κλικ του ποντικιού», 11.8.2008.

συμφωνιών μεταξύ εθνικών πολιτιστικών ιδρυμάτων και δικαιούχων ή συνδέσμων από την Europeana σε ιστότοπους που λειτουργούν από τους δικαιούχους.

Ένα καλό παράδειγμα για το τελευταίο είδος εταιρικής σχέσης είναι η Gallica2, η ιστοσελίδα της Bibliothèque nationale de France. Προσφέρει ελεύθερη πρόσβαση σε υλικό κοινής χρήσης και παρέχει συνδέσμους σε περιεχόμενο με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας γάλλων εκδοτών. Οι εκδότες αποφασίζουν το μέρος του περιεχομένου τους που θέλουν να δείξουν μέσω της Gallica2, ενώ οι χρήστες μπορούν να αποκτήσουν τα πλήρη έργα από τους ιστότοπους των εκδοτών. Παρόμοιο μοντέλο θα μπορούσε να ισχύσει για την Europeana. Το πλεονέκτημα για τους χρήστες είναι ότι όχι μόνο αποκτούν άμεση ηλεκτρονική πρόσβαση σε υλικό κοινής χρήσης, αλλά μπορούν επίσης εύκολα να βρουν το περιεχόμενο με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που μπορεί να θέλουν να αποκτήσουν. Το πλεονέκτημα για τους εκδότες θα ήταν μεγαλύτερη προβολή των έργων τους σε πανευρωπαϊκό ακροατήριο.

Σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, όπως για παράδειγμα στις Κάτω Χώρες και τη Γερμανία, δικαιούχοι και πολιτιστικά ιδρύματα διερευνούν ένα διαφορετικό μοντέλο που επιτρέπει σε πολιτιστικά ιδρύματα να ψηφιακοποιούν πολιτιστικό υλικό έναντι τέλους και να το καθιστούν προσιτό στο κοινό. Αυτό αφορά ιδιαίτερα εξαντλημένα βιβλία, που όμως διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, καθώς και παλιές εφημερίδες.

Για την ανάπτυξη της Europeana είναι σημαντικό οι άδειες αυτές να προβλέπουν τη διάθεση του υλικού σε ολόκληρη την ΕΕ. Πράγματι, ένας γαλλικός φορέας συγκέντρωσης αναγκάστηκε να αποσύρει φωτογραφίες από την Europeana, δεδομένου ότι το δικαίωμά του για διάδοση του υλικού περιοριζόταν στη γαλλική επικράτεια. Υπάρχουν και άλλα παραδείγματα, όπου τα πολιτιστικά ιδρύματα έχουν αποδεχτεί άδειες που περιορίζουν τη διάδοση του υλικού σε διευθύνσεις IP εντός του εθνικού χώρου. Οι ρυθμίσεις αυτές είναι αποτέλεσμα οικονομικών επιλογών - μια άδεια που καλύπτει το σύνολο της Ευρώπης μπορεί να είναι πιο ακριβή - ή μπορεί να σχετίζονται με νομικά ζητήματα. Κινδυνεύουν, ωστόσο, να οδηγήσουν σε κατακερματισμό της ψηφιακοποιημένης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης σε εθνικά «σιλό» στο Διαδίκτυο και εγείρουν ερωτήματα όσον αφορά την ευθύνη των πολιτιστικών φορέων σε ολόκληρη την ΕΕ που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο για να παρέχουν ίση πρόσβαση στις υπηρεσίες που προσφέρουν στο Διαδίκτυο για όλους τους πολίτες της ΕΕ.

Ένας από τους τομείς όπου επειγόντως πρέπει να σημειωθεί πρόοδος για τη διευκόλυνση της ψηφιακοποίησης προς όφελος του περιεχομένου που είναι προσβάσιμο μέσω της Europeana είναι το πεδίο των ορφανών έργων, δηλαδή έργων για τα οποία είναι αδύνατο ή πολύ δύσκολο να βρεθούν οι δικαιούχοι. Το 2006, στη σύστασή της για την ψηφιακοποίηση και την ψηφιακή διαφύλαξη, η Επιτροπή ζήτησε από τα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή μηχανισμούς για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ορφανών έργων. Από τότε, μικρή πρόοδος έχουν σημειώσει τα περισσότερα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο της ομάδας υψηλού επιπέδου για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες υπογράφηκε μνημόνιο συνεννόησης από τους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δεόντως επιμελή αναζήτηση ορφανών έργων.

Το θέμα συνεχίστηκε στην πράσινη βίβλο του 2008 για τα δικαιώματα δημιουργού στην οικονομία της γνώσης⁵, με σειρά από ερωτήματα, ιδίως σχετικά με το κατά πόσον είναι αναγκαία η νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τα ορφανά έργα και για τον τρόπο

⁵ COM (2008) 466/3

αντιμετώπισης των συναφών διασυνοριακών πτυχών. Μετά το αποτέλεσμα της διαβούλευσης, η Επιτροπή θα καταρτίσει αξιολόγηση των επιπτώσεων σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του θέματος των ορφανών έργων, η οποία θα διερευνήσει διάφορες προσεγγίσεις που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την ψηφιακοποίηση και την διάδοση ορφανών έργων.

Το ζήτημα των ορφανών έργων προσέλκυσε πρόσφατα ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον, ως αποτέλεσμα του διακανονισμού σχετικά με την αναζήτηση στο Google Book, η οποία αφορά πολλά από αυτά τα έργα. Ο διακανονισμός συζητήθηκε σε υπουργικό επίπεδο στο Συμβούλιο Παιδείας, Νεολαίας και Πολιτισμού της 12ης Μαΐου 2009 και στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας της 28ης Μαΐου 2009. Η Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλει ανάλυση των επιπτώσεων του διακανονισμού, την οποία επί του παρόντος καταρτίζει.

Στο πλαίσιο της ψηφιακοποίησης παλαιότερων έργων, υπάρχει εντυπωσιακή και άκρως σημαντική διαφορά με τις ΗΠΑ όσον αφορά τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Η διάρκεια της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων έχει εναρμονιστεί στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ στα 70 χρόνια μετά το θάνατο του δημιουργού, αλλά η νομοθεσία των ΗΠΑ περιλαμβάνει την καταληκτική χρονολογία του 1923 (έργα που δημοσιεύθηκαν πριν από 1923 είναι κοινής χρήσης). Ως εκ τούτου πολύ υλικό ευρωπαϊκής προέλευσης παλαιότερο του 1923 μπορεί να ψηφιακοποιηθεί και να διατίθεται στις ΗΠΑ χωρίς άδεια εκμετάλλευσης, ενώ δεν επιτρέπεται η διάθεσή του για τους ευρωπαίους πολίτες μέσω υπηρεσιών όπως η Europeana.⁶ Το πρακτικό αποτέλεσμα είναι η ευρύτερη διαδικτυακή πρόσβαση στα ψηφιακά βιβλία στις ΗΠΑ από ό,τι στην Ευρώπη, ενώ πρέπει να εξεταστούν λύσεις που αφορούν τους δικαιούχους και τα πολιτιστικά ιδρύματα προκειμένου να επανορθωθεί η κατάσταση. Οι λύσεις αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν επιτάχυνση της δημιουργίας μητρώων για τα ορφανά και για τα εξαντλημένα έργα - που έχουν ήδη ξεκινήσει, μέσω του έργου ARROW - ή την πραγματιστική χρησιμοποίηση μιας καταληκτικής χρονολογίας που θα επέβαλε χαμηλότερο όριο για την δεόντως επιμελή αναζήτηση έργων πριν από μια ορισμένη χρονολογία.

3.3. Περιεχόμενο σε κοινή χρήση

Μεγάλο μέρος του υλικού που είναι προσβάσιμο σε ψηφιακή μορφή μέσω της Europeana είναι σε κοινή χρήση• τούτο σημαίνει ότι δεν καλύπτεται ή δεν καλύπτεται πλέον από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και ότι καταρχήν μπορεί να είναι προσβάσιμο και να χρησιμοποιείται από όλους. Το υλικό αυτό είναι σημαντική πηγή για περαιτέρω χρήση από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς και κατευθυντήρια δύναμη για δημιουργικότητα στη διαδικτυακή εποχή. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή υπογράμμισε την ανάγκη να διατηρηθεί «ελεύθερη πρόσβαση στα έργα που αποτελούν δημόσιο κτήμα ύστερα από αλλαγή του μορφοτύπου τους (της μορφής στην οποία είναι αποτεθειμένα). Με άλλα λόγια, τα έργα αυτά πρέπει να παραμείνουν δημόσιο κτήμα και μετά την ψηφιακοποίησή τους και να καταστούν προσβάσιμα μέσω του Διαδικτύου (Ιντερνετ)».⁷

Στην πράξη αυτό δεν συμβαίνει πάντοτε. Ορισμένα από τα πολιτιστικά ιδρύματα αναφέρουν ρητά ότι το υλικό που συνεισφέρουν στην Europeana είναι δημόσιο κτήμα (σε κοινή χρήση),

⁶ Στην πρόσφατη ανακοίνωσή της σχετικά με το αν θα είναι διαθέσιμη η αναζήτηση βιβλίων της Google σε κινητά τηλέφωνα, η Google ανέφερε ότι μέσω της υπηρεσίας αυτής περισσότερα από ένα εκατομμύριο βιβλία σε κοινή χρήση είναι διαθέσιμα στους πολίτες των ΗΠΑ. Για την Ευρώπη, το δελτίο Τύπου που εκδίδεται από την Google αναφέρει μόνο μισό εκατομμύριο βιβλία σε κοινή χρήση.

⁷ Ανακοίνωση «Η πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης με ένα κλικ του ποντικιού», p. 7

ενώ άλλοι αξιώνουν δικαιώματα στα ψηφιακοποιημένα αντίγραφα ή/και χρέωση για τηλεφόρτωση. Μερικά ιδρύματα εφαρμόζουν υδατογραφήματα και, σε μία περίπτωση, η θέαση του υλικού σε εύλογο μέγεθος είναι επί πληρωμή. Οι διαφορετικές πρακτικές που αντικατοπτρίζουν το ευρύ φάσμα προσεγγίσεων σε ολόκληρη την ΕΕ, οι οποίες ενίοτε υπαγορεύονται από την αυξανόμενη πίεση στα πολιτιστικά ιδρύματα να αυξήσουν τα άμεσα έσοδα από τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν στην κατοχή τους. Η απαίτηση για καταβολή πληρωμής για ψηφιακοποιημένα έργα που είναι δημόσιο κτήμα αντανακλά επίσης το γεγονός ότι η ψηφιακοποίηση συνεπάγεται κόστος. Ταυτόχρονα περιορίζει όμως σοβαρά το πολιτιστικό και οικονομικό δυναμικό του υλικού.

Από νομική άποψη, το ερώτημα είναι αν η ψηφιακοποίηση αυτή καθεαυτήν δημιουργεί νέα δικαιώματα. Κανονικά αυτό δεν συμβαίνει. Ωστόσο, το επίπεδο πρωτοτυπίας που απαιτείται για τη δημιουργία του δικαιώματος δημιουργού δεν είναι εναρμονισμένο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, επομένως η απάντηση στο ερώτημα μπορεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών.⁸ Μπορεί επίσης να διαφέρει για διαφορετικούς τύπους ψηφιακοποίησης (για παράδειγμα, η σάρωση των βιβλίων δεν είναι το ίδιο με τη δαπανηρή τρισδιάστατη απόδοση των αντικειμένων).

Το ζήτημα αρχής είναι κατά πόσον είναι αποδεκτό να αποκλείεται η πρόσβαση σε υλικό ελεύθερο σε κοινή χρήση, το οποίο έχει ψηφιακοποιηθεί με δημόσιο χρήμα από δημόσια ιδρύματα, αντί να μετατραπεί σε διαδεδομένο στοιχείο προς όφελος της κοινωνίας της πληροφορίας. Η δεύτερη αυτή προσέγγιση είναι σύμφωνη με την κοινοτική πολιτική για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, καθώς και με την υπουργική σύσταση του ΟΟΣΑ για βελτιωμένη πρόσβαση και αποδοτικότερη χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα.⁹ Το θέμα αυτό είναι απαραίτητο για τη λειτουργία της Europeana, αφού ως προς τους όρους χρήσης ο ιστότοπος ακολουθεί τις πολιτικές των συνεισφερόντων θεσμικών οργάνων.

Παρόμοια προβλήματα ανακύπτουν όταν τα δημόσια ιδρύματα συνάπτουν αποκλειστικές συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για ψηφιακοποίηση και αξιοποίηση των μοναδικών περιουσιακών στοιχείων τους που είναι σε κοινή χρήση εναντι υλικών ωφελημάτων. Με τις ρυθμίσεις αυτές κινδυνεύει να αποκλειστεί περιεχόμενο κοινής χρήσης, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι ο μόνος τρόπος για χρηματοδότηση της ψηφιακοποίησης. Αυτό το δίλημμα διατυπώθηκε από την ομάδα υψηλού επιπέδου για τις ψηφιακές βιβλιοθήκες στην έκθεσή της σχετικά με συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για ψηφιακοποίηση. Η ομάδα συνέστησε ότι «περιεχόμενο κοινής χρήσης στον αναλογικό κόσμο πρέπει να παραμείνει σε κοινή χρήση σε ψηφιακό περιβάλλον. Εάν οι περιορισμοί στην πρόσβαση των χρηστών και στη χρήση είναι απαραίτητοι προκειμένου να καταστεί το ψηφιακό περιεχόμενο διαθέσιμο, οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να ισχύουν μόνο για χρονικά περιορισμένη περίοδο.»¹⁰

4. ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 20ής Νοεμβρίου 2008 σχετικά με την Europeana, οι αρμόδιοι για τον πολιτισμό υπουργοί της ΕΕ υπογράμμισαν την ανάγκη να βρεθεί βιώσιμη χρηματοδότηση και μοντέλο διοίκησης για την υπηρεσία. Οι υπουργοί κάλεσαν το ίδρυμα της

⁸ Το κριτήριο της πρωτοτυπίας έχει, ωστόσο, εναρμονιστεί για φωτογραφίες, βάσεις δεδομένων και λογισμικό υπολογιστών.

⁹ Σεούλ, 18 Ιουνίου 2008.

¹⁰ http://ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/doc/hleg/reports/ppp/ppp_final.pdf

ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να συνεργαστούν στο θέμα αυτό, ενώ πραγματοποιήθηκαν συζητήσεις στο πλαίσιο των εμπειρογνομόνων των κρατών μελών για την ψηφιακοποίηση και την ψηφιακή διαφύλαξη. Η παρούσα διαβούλευση ανοίγει τη συζήτηση σε ευρύτερο σύνολο φορέων σχετικά με τον τρόπο εξασφάλισης της απαραίτητης αυτονομίας για το μέλλον της Europeana..

Για την περαιτέρω ανάπτυξη της Europeana είναι πιθανά διάφορα αποκλίνοντα μοντέλα, από την εξ ολοκλήρου κοινοτικά χρηματοδοτούμενη λειτουργία έως ένα μοντέλο όπου ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζει καίριο ρόλο στη λειτουργία της υπηρεσίας. Η χρηματοδότηση και το μοντέλο διοίκησης που θα επιλεγούν τελικά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την αποστολή της Europeana να προσφέρει την ευρύτατη δυνατή πρόσβαση στις πολιτιστικές συλλογές, την ευρωπαϊκή εμβέλεια και το χαρακτήρα του ιστότοπου, όπως επίσης και τον εξέχοντα ρόλο των πολιτιστικών ιδρυμάτων που συνεισφέρουν τις συλλογές τους. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι δαπάνες του γραφείου της Europeana αντιπροσωπεύουν μικρό μόνο κλάσμα του συνόλου των επενδύσεων των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου η ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά να καταστεί προσβάσιμη μέσω του Διαδικτύου.

4.1. Χρηματοδότηση της αναπτυξιακής φάσης (2009-2013)

Στην εναρκτήρια φάση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεισέφερε οικονομικά στη δημιουργία της Europeana μέσω του έργου EDL-net, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα *eContentplus*. Το έργο, το οποίο είχε προϋπολογισμό 1,3 εκατ. ευρώ, έληξε στις αρχές του 2009.

Για την περίοδο από το 2009 έως τα μέσα του 2011 η ανάπτυξη της Europeana θα συγχρηματοδοτείται με 6,2 εκατομμύρια ευρώ, μέσω του έργου Europeana 1.0, που έχει επιλεγεί στο πλαίσιο του προγράμματος *eContentplus programme*. Σε αυτή τη φάση, διάφορα κράτη μέλη¹¹ καθώς και μερικά μεμονωμένα πολιτιστικά ιδρύματα θα συνεισφέρουν οικονομικά.

Μέχρι το τέλος του 2013 η Επιτροπή μπορεί να συνεχίσει να στηρίζει την φάση ανάπτυξης της Europeana μέσω του Προγράμματος ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας. Σε αυτή τη φάση θα υπάρξει ορισμένη περαιτέρω συγχρηματοδότηση από τα κράτη μέλη ή/και αρχικές χορηγίες από τον ιδιωτικό τομέα.

4.2. Μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση (2013 και μετέπειτα)

Για την περίοδο μετά το 2013 πρέπει να εξεταστούν πρόσθετοι τρόποι χρηματοδότησης της Europeana, για την επίτευξη της σωστής ισορροπίας ανάμεσα στην κοινοτική χρηματοδότηση και τους λοιπούς πόρους, αποδεσμευόμενης από τη σημερινή χρηματοδότηση βάσει έργων. Μπορούν να υπάρξουν συμπληρωματικές πηγές χρηματοδότησης μέσω συμπράξεων δημόσιου - ιδιωτικού τομέα ή μέσω μιας συνεισφοράς περισσότερο διαρθρωτικού χαρακτήρα, από τα κράτη μέλη. Μερικά έσοδα μπορούν επίσης να αναμένονται από τον ιστότοπο, αλλά θα καλύπτουν μόνο πολύ μικρό μερίδιο του συνολικού κόστους λειτουργίας της υπηρεσίας. Η χρέωση του τελικού χρήστη για την εξεύρεση περιεχομένου μέσω της Europeana καθώς και για τις άλλες λειτουργικές δυνατότητες του ιστότοπου δεν αποτελεί

¹¹ Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες, Ισπανία, Ιταλία, Φινλανδία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Ουγγαρία

επιλογή, διότι αυτό θα διακύβευε την αφομοίωση από τους χρήστες και θα αντέβαινε στο βασικό στόχο του ιστότοπου.

Συμπράξεις δημόσιου - ιδιωτικού τομέα για την Europeana

Οι συμπράξεις δημοσίου - ιδιωτικού τομέα για την Europeana μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές. Ένα πρώτο μοντέλο είναι η *ιδιωτική χορηγία*, καθώς η Europeana αναπτύσσεται περαιτέρω και προσελκύει περισσότερους χρήστες. Η χορηγία θα μπορούσε να δοθεί για φιλανθρωπικούς λόγους - ένα μοντέλο που χρησιμοποιείται ευρύτερα στις ΗΠΑ. Χορηγία θα μπορούσε επίσης να δοθεί σε αντάλλαγμα για ένα αντιστάθμισμα, για παράδειγμα τη διαφήμιση.

Οι πρακτικές στα κράτη μέλη διαφέρουν ως προς την αποδοχή της εμπορικής επικοινωνίας σε χώρους όπως η Europeana, που προσφέρουν μια δημόσια υπηρεσία. Αυτό μπορεί επίσης να εξαρτάται από το είδος της εμπορικής επικοινωνίας, δεδομένου ότι η παρουσία του λογότυπου της εταιρείας στις βασικές πληροφορίες διαφέρει από ένα διαφημιστικό παράθυρο που προωθεί ένα συγκεκριμένο προϊόν.

Μια άλλη πιθανή πηγή εισοδήματος είναι η *πληρωμή για τους συνδέσμους που παρέχει η Europeana* σε περιεχόμενο των οργανισμών (ιδιωτικών και δημόσιων) που δημιουργούν εισόδημα από αυτό το περιεχόμενο. Με άλλα λόγια, θα μπορούσε να υπάρχει ένα τέλος μεσιτείας για τη διαβίβαση προς ιστότοπους με χρέωση περιεχομένου. Ωστόσο, η σύμπραξη δημόσιου - ιδιωτικού τομέα που βασίζεται σε τέτοιου είδους συνδέσμους δεν συνεπάγεται κατ'ανάγκη οικονομική σχέση. Η σύμπραξη μεταξύ της Bibliothèque nationale de France και των γάλλων εκδοτών μέσω της Gallica 2 είναι ένα παράδειγμα όπου η παροχή αυτών των συνδέσμων θεωρείται μέρος της δημόσιας αποστολής του ιστότοπου.

Η άντληση στοιχείων από τις *τεχνολογικές λύσεις και τις δεξιότητες των ιδιωτικών επιχειρήσεων* για την ενίσχυση της Europeana είναι ένα άλλο πιθανό μοντέλο για τη βελτίωση των χαρακτηριστικών του ιστότοπου. Θα μπορούσαν να επιλέγονται ιδιωτικοί εταίροι μέσω διαδικασίας ανάθεσης σύμβασης (σύμφωνα με τους ευρωπαϊκούς κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις) ή η συμβολή τους θα μπορούσε να είναι μέρος ενός συνδέσμου χορηγίας, όπως περιγράφεται παραπάνω.

Θα μπορούσαν να προβλεφθούν *περισσότερο μακρόπνοα μοντέλα σύμπραξης*, όπου ο ιδιωτικός τομέας θα συμμετέχει άμεσα στη λειτουργία της Europeana, με τη δημιουργία εσόδων για τη λειτουργία του ιστότοπου. Τα μοντέλα αυτά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη μια σειρά από περιορισμούς. Προφανώς, η Europeana πρέπει να συνεχίσει να επιδιώκει τους στόχους της πολιτιστικής πολιτικής και της πολιτικής πληροφόρησης που είναι και ο λόγος ύπαρξής της. Η πλήρης συμφωνία των πολιτιστικών οργανισμών που συνεισφέρουν με περιεχόμενο είναι επίσης απαραίτητη, δεδομένου ότι αυτοί κατέχουν το ψηφιακό υλικό που αποτελεί τη βάση της υπηρεσίας. Τέλος, τα μοντέλα αυτά πρέπει να συσταθούν κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται νόθευση του ανταγωνισμού.

Δημόσια χρηματοδότηση για την Europeana

Η παρατεταμένη χρηματοδότηση από τον δημόσιο τομέα δικαιολογείται ενόψει της σπουδαιότητας της Europeana ως οχήματος της πολιτιστικής πολιτικής, που προσθέτει αξία σε αποσπασματικές επιγραμματικές πολιτιστικές συλλογές, οι οποίες σήμερα συχνά στερούνται προβολής, με το συνδυασμό τους μέσω ενός κοινού πολυγλωσσικού σημείου εισόδου. Επιπλέον, μια σχετικά μικρή δημόσια επένδυση στην Europeana θα μπορούσε να ευνοήσει

την εμφάνιση σημαντικής δημιουργικής και οικονομικής δραστηριότητας σε τομείς όπως η μάθηση και ο τουρισμός.

Η δημόσια χρηματοδότηση θα μπορούσε να προέλθει από μια σειρά διαφορετικών πηγών. Μια επιλογή που εξετάστηκε και απορρίφθηκε από το ίδρυμα της ευρωπαϊκής ψηφιακής βιβλιοθήκης είναι η *οικονομική εισφορά των πολιτιστικών οργανισμών* που συνεισφέρουν περιεχόμενο. Οι οργανισμοί αυτοί περιλαμβάνουν εθνικές και ευρωπαϊκές ενώσεις, φορείς συγκέντρωσης και μεμονωμένα ιδρύματα από διαφορετικούς τομείς. Η ανομοιογένεια της ομάδας αυτής είναι εμπόδιο για το σχεδιασμό ενός συστήματος εισφορών που όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα θεωρούν δίκαιη.

Η *αυξημένη συνεισφορά από τα κράτη μέλη* θα μπορούσε να λάβει συγκεκριμένη μορφή σε δύο βασικά μοντέλα. Η πρώτη προσέγγιση θα στηριζόταν στην προθυμία των μεμονωμένων κρατών μελών να συνεισφέρουν, όπως αρκετά από αυτά έπραξαν κατά τη φάση εκκίνησης. Αυτό θα μπορούσε να είναι μια ταχεία και ευέλικτη επιλογή. Το γεγονός αυτό θα συνεπαγόταν σημαντική ανασφάλεια για την Europeana, καθώς ο διαθέσιμος προϋπολογισμός μπορεί να διαφέρει από χρόνο σε χρόνο. Επιπλέον, η προσέγγιση αυτή δεν παρέχει στα κράτη μέλη σαφή εικόνα για το τι αναμένεται από αυτά να συμβάλουν.

Το δεύτερο μοντέλο θα βασίζεται σε μια κλείδα κατανομής μέσω της οποίας θα συμβάλουν όλα τα κράτη μέλη, ανάλογα με το ΑΕΠ τους. Το μοντέλο αυτό εκφράζει την ευθύνη όλων των κρατών μελών στην ανάπτυξη της Europeana, αλλά ο κίνδυνος είναι ότι τα γενικά έξοδα μπορεί να αποδειχθούν σχετικά υψηλά με την επισημοποίηση του μοντέλου και της κλείδας κατανομής. Σε πολλές περιπτώσεις, η συνεισφορά από ένα μικρότερο κράτος μέλος θα είναι πράγματι χαμηλότερη από τις δαπάνες που πραγματοποιούνται για την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με το μερίδιό του.

Η *συνεισφορά της Κοινότητας μετά το 2013*, δικαιολογείται εξαιτίας της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας του ιστότοπου και της σημασίας του για να καταδειχθεί η ενότητα της Ευρώπης σε όλη την πολιτιστική ποικιλομορφία της. Ωστόσο, η παρούσα χρηματοδότηση του έργου, που βασίζεται σε ανοιχτές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, δεν αποτελεί βιώσιμη βάση για οικονομικό σχεδιασμό. Εναλλακτικές λύσεις για τη βασική χρηματοδότηση της Europeana πρέπει να εξεταστούν εντός του φάσματος των διαθέσιμων μέσων πολιτικής.

4.3. Θέματα διοίκησης

Το ίδρυμα για την ευρωπαϊκή ψηφιακή βιβλιοθήκη (EDL) που ιδρύθηκε στις 8 Νοεμβρίου 2007 επιβλέπει τις εργασίες της Europeana. Ιδρυτικά μέλη είναι ευρωπαϊκές ενώσεις βιβλιοθηκών, αρχεία, μουσεία και αρχεία οπτικοακουστικού υλικού, καθώς και μια σειρά σημαντικών μεμονωμένων πολιτιστικών ιδρυμάτων. Για να γίνουν μέλη του Ιδρύματος, οι οργανώσεις πρέπει να είναι ή να εκπροσωπούν μείζονες φορείς παροχής περιεχομένου στην Europeana και να είναι πρόθυμες να συμμορφωθούν με τα πρότυπα και τις πολιτικές του ιστότοπου.

Εξαιτίας της οικονομικής ενίσχυσης που παρέχουν στην Europeana πολλά κράτη μέλη τίθεται το ζήτημα της επιρροής τους στα διοικητικά όργανα του ιδρύματος. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη δεν αποτελούν μέρος της επίσημης δομής διοίκησης της Europeana. Ενημερώνονται πάντως για την πρόοδο και παρέχουν χρήσιμα στοιχεία στην εκτελεστική επιτροπή του ιδρύματος, μέσω της «ομάδας χρηματοδότησης και προσανατολισμού», η οποία αποτελεί μέρος της υφιστάμενης ομάδας εμπειρογνομόνων των κρατών μελών. Τούτο συμβαδίζει με την ιδέα ότι τα μέλη, ως βασικοί συντελεστές του περιεχομένου και λαμβανομένων υπόψη

των γνώσεων και της τεχνογνωσίας τους, πρέπει να είναι υπεύθυνα για τη λειτουργία του ιστότοπου. Επιπλέον, η Επιτροπή διατηρεί επί του παρόντος συμβατική σχέση με το ίδρυμα μέσω συμφωνιών επιχορήγησης για έργα στα οποία συμμετέχει το ίδρυμα.

Λόγω της αναμενόμενης εισροής νέων μελών, το ίδρυμα της EDL προετοιμάζει μια αλλαγή στην παρούσα δομή της διοίκησης. Η συνέχεια που θα δοθεί στη συζήτηση για το μεσοπρόθεσμο προσανατολισμό της Europeana, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησής της και του συναφούς θέματος της λογοδοσίας, μπορεί να απαιτήσουν περαιτέρω προσαρμογές στο μέλλον.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Σε σύντομο χρονικό διάστημα, η Europeana έχει καθιερωθεί ως σημείο αναφοράς για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό στο Διαδίκτυο. Αντανακλά τη φιλοδοξία των πολιτιστικών ιδρυμάτων της Ευρώπης να καταστήσουν την κοινή και πολυποίκιλη πολιτιστική κληρονομιά ευρύτερα προσιτή σε όλους.

Απαιτείται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες που θα στηρίζονται στα ήδη επιτευχθέντα και στη στενή συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων φορέων ώστε να εκπληρωθεί η επαγγελία της εύκολης επιγραμμικής πρόσβασης σε βιβλία, πίνακες, χάρτες, φωτογραφίες, εφημερίδες, αποσπάσματα ταινιών και ήχου από ολόκληρη την Ευρώπη.

Στο παρόν έγγραφο περιγράφηκαν τα βασικά προβλήματα που θα καθορίσουν την περαιτέρω ανάπτυξη της Europeana και διατυπώθηκε σειρά θεμάτων προς συζήτηση, στην οποία καλούνται να συμμετάσχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη.